

LIBRIS

We know
MIHAIL SEBASTIAN

SCRIITOR, DRAMATURG,
PROZATOR, GAZETAR ȘI ESEIST

Mihail Sebastian, pseudonim al lui Iosef M. Hechter, s-a născut la 18.10.1907 la Brăila și a trecut în neființă la 29.05.1945, la București. El a fost fiul Clarei (n. Weintraub) și al lui Mendel Hechter, funcționar comercial. Cursul elementar îl urmează la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila. Anul 1926 este cel în care își susține bacalaureatul, iar anul 1929 este cel în care finalizează cursurile Facultății de Drept la Universitatea din București. Doctoratul și-l dă la Paris, între anii 1930-1931.

Debutul său literar, sub pseudonimul Eraclie Pralea, a avut loc în anul 1926, cu versuri, în revista „Lumea” din Iași. Are colaborări îndelungate cu ziarul „Cuvântul” (unde este și redactor în perioada: 1927-1934), „Tiparnița literară”, „Vitrina literară”, „Vremea”, „Contemporanul”, „România literară” etc.

În anul 1934, apare romanul autobiografic „De două mii de ani”, criticat atât de presa de stânga, cât și de cea de dreapta. Răspunsul său rapid apare în „Cum am devenit huligan” (1935). La Teatrul Comedia, în anul 1938, este pusă în scenă piesa „Jocul de-a vacanța”, într-un spectacol regizat de Sică Alexandrescu și avându-i în distribuție pe Leni Caler, George Vraca, Velimir Maximilian, Agnia Bogoslava și Sandina Stan. Un alt eveniment literar este apariția romanului „Accidentul” în anul 1940. În martie 1944 i se montează, la Teatrul Alhambra, cea de-a doua piesă, „Steaua fără nume”, sub pseudonimul Victor Mincu, având distribuția (în ordinea intrării în scenă): Marcel Anghelescu ca Șeful gării, I. Șerbănescu ca un țăran, Radu Beligan ca profesorul Miroiu, C. Iordănescu ca Ichim, Nora Piacentini ca domnișoara Cucu, Nineta Gusti ca o elevă, Nicolae Tomazoglu ca Pascu, G. Basmagian - conductorul de tren, Maria Mohor ca Necunoscuta (Mona), V. Brezianu ca Udrea, Mircea Septilici ca Grig.

Dintre celelalte opere literare mai enumerăm: „Orasul cu salcâmi” (1935); „Correspondența lui Marcel Proust” (1939); „Ultima oră” (1956); „Jurnal de epocă” (2002).

MIHAIL SEBASTIAN

STEAUA FĂRĂ NUME

COMEDIE ÎN TREI ACTE

Editura
ANDREAS

Cuprins

Actul I	5
Actul II	44
Actul III	78

ACTUL I

Gară mică în provincie. Biroul șefului de gară, care este în același timp „birou de mișcare”, „telegraf”, „casa de bilete”. În peretele din fund, o fereastră dublă, iar mai la dreapta o ușă cu geam. Și ușa, și fereastra dau înspre peron. Se văd, prin ferestrele afumate, peronul gării, doi stâlpi de felinar, linia ferată, câteva vagoane de marfă, trase undeva mai departe pe o „linie moartă”. Între fereastră și ușă, fixat în perete, un orologiu mare, în fund, arătătoarele înțepenite în cadran, arătând trei și douăsprezece minute. În peretele din stânga, o ferestruie mică, pătrată, de ghișeu, răspunzând desigur în sala de așteptare, pe unde se cumpără și se vizează biletele. În restul încăperii, mobilă și ustensile adecvate. Un aparat telegrafic, frâne, telefon etc. Pe pereți, un mers al trenurilor și diverse tabele și avize ceferiste.

La ridicarea cortinei nu e nimeni în scenă. Telefonul sună, aparatul telegrafic bate, amândouă fără răspuns, cine știe de când. Ușa dinspre peron, larg deschisă. O locomotivă manevrează undeva pe o linie secundară, gâfâind și suflând din greu. O voce se aude strigând somnoroasă: „Ferește linia! Ferește linia!” Un țignal ascuțit, ca un nechezat de mânz, zgomot de tampoane etc. Între timp, telegraful și telefonul sună mereu.

Scena 1

ȘEFUL, UN ȚĂRAN

Intră Șeful, cu chipiul pe cap, un fanion în mână. Merge spre aparatul telegrafic. Se uită la banda de hârtie, o rupe, și pe urmă apasă pe mânerul aparatului telegrafic, care amuțește. Se îndreaptă spre telefonul din perete, întoarce de câteva ori manivela, ridică receptorul.

ȘEFUL: Alo, alo... *(Nu răspunde nimeni probabil. Acroșează. De afară se aude un nou șuierat de locomotivă. Șeful merge spre ușă, și din prag strigă, cu mâna pâlânie la gură, peste linie):* Ichim! Ichim! Să fii cu ochii în patru când o trece acceleratul. Vezi de rațe și de găște. Să nu-mi calce vreuna, că te pui s-o mănânci... Ș-o plătești. *(Își scoate chipiul și-l pune în cuier. Merge spre masa telegrafului și ia loc acolo, citind încă o dată banda ruptă adineauri din aparat. Pe ușă intră un țăran.)*

ȚĂRANUL: Dacă nu vă e cu supărare...

ȘEFUL *(sever)*: Ce poștești dumneata?

ȚĂRANUL: Un belet pentru...

ȘEFUL: Treci la casa de bilete.

ȚĂRANUL: Păi io ziceam că...

ȘEFUL: Treci la casa de bilete, n-auzi? *(Se ridică de pe scaun și vine spre ușă.)* Aici intrarea e oprită. Scrie și pe ușă: *(închide ușa)* „Intrarea particularilor oprită.” Strict oprită. *(Țăranul a rămas afară pe peron, în fața ușii ce i s-a închis în nas, și o clipă rămâne acolo, ca și când ar silabisi avizul. Pe urmă trece spre stânga, spre fața ferestrei și dispăre. Șeful a revenit la birou. Abia s-a așezat, că se și aud ciocănituri în fereștră.)*

STEALIA FĂRĂ NUME

din stânga. Șeful ridică oblonul ghișeului; apare capul țăranului.)

ȘEFUL: Ce poștești dumneata?

ȚĂRANUL: Să-mi dați un belet pentru...

ȘEFUL *(seurt)*: Mai târziu. *(Vrea să tragă în jos fereștră.)*

ȚĂRANUL: Nu-i aicea casa de belete?

ȘEFUL: Aicea e. Dar nu e deschis.

ȚĂRANUL: Păi parcă ziceați...

ȘEFUL: N-auzi, omule, că nu s-a deschis?!

ȚĂRANUL: Și când se deschide?

ȘEFUL: Scrie afară. *(Trage fereștră pe jumătate, pe urmă citește un bilet lipit pe geamul ghișeului):* „Casa de bilete se deschide jumătate oră înainte de sosirea trenului.”

ȚĂRANUL *(introducându-și capul pe sub fereștră)*: Și trenul când sosește?

ȘEFUL; Scrie afară. *(Trage definitiv oblonul ghișeului. Se așază iar la birou. Pe peron se vede trecând prin fața ferestrei silueta Profesorului, care, o secundă mai târziu, apare în fața ușii, parcă ezită puțin, ridică privirea spre – probabil – orologiul peronului, se uită la ceasul lui de mână și pe urmă deschide ușa.)*

Scena 2

ȘEFUL, PROFESORUL

(Profesorul, treizeci, treizeci și doi ani. Îmbrăcat curat, chiar îngrijit, dar modest.)

PROFESORUL: Bună ziua.

ȘEFUL *(cordial)*: Aaaa! Am onoarea, dom' profesor. Lume nouă.

PROFESORUL (*din prag*): Voiam...

ŞEFUL: Intră, intră te rog.

PROFESORUL: Voiam... voiam numai să întreb...

Ceasul de afară, de pe peron... merge înainte?

ŞEFUL: Uneori. Alteori rămâne în urmă.

PROFESORUL: Aşa gândeam şi eu... fiindcă...

ŞEFUL (*arătându-i un scaun*): Da' ia poftim. Nu iei loc?

PROFESORUL: Nu, mulţumesc. Intrasem doar să văd cât e ceasul. (*Se uită la orologiul din perete.*) Trei şi douăsprezece... Nu se poate. (*Se uită la ceasul lui de mână.*)

ŞEFUL: De ce? Cât e la al dumitale?

PROFESORUL: Şapte fără douăzeci.

ŞEFUL: Păi așa o fi. (*Se duce spre orologiu şi întoarce cu degetul minutarele.*) Le mai așez şi cu mâna... că dacă ar fi să mă iau după ele...

PROFESORUL: Dar atunci... atunci dumneata nu ştii niciodată cât e ceasul.

ŞEFUL: Ei, asta-i... Cum să nu ştiu? Când trece 747 dinspre Câmpina, e opt. când vine 115 dinspre Sinaia, e opt douăzeci; când se încrucișează 63 cu 97, e douăsprezece şi cincisprezece. când vine domnişoara Cucu, e şapte. Şapte precis.

PROFESORUL: Şi dacă întârzie?

ŞEFUL: Cine? Domnişoara Cucu? N-o cunoşti.

PROFESORUL: Nu. Trenul. Cum ştii dumneata când întârzie trenul?

ŞEFUL: Dar ce zor am să ştiu? Pe mine mă găseşte totdeauna aici, la datorie.

PROFESORUL: Totuşi, bunăoară astăzi... Personalul... Vine la timp?

ŞEFUL: De ce? Pleci undeva? Aştepti pe cineva?

PROFESORUL: Da... Aştept...

ŞEFUL: Pe cine?

PROFESORUL: Adică, de fapt nu aştept. I-am dat lui Pascu să-mi aducă ceva de la Bucureşti.

ŞEFUL: Care Pascu?...

PROFESORUL: Pascu... cu magazinul general, de pe uliţa veche.

ŞEFUL: A! Omul nostru. L-am văzut azi-dimineaţă când a plecat.

PROFESORUL (*parcă puţin neliniştit*): Ai vorbit cu el? Ți-a spus că se întoarce diseară?

ŞEFUL: N-am prea vorbit, că-mi era somn. Am fost azi-noapte la judecător la un pocher. M-au lăsat lefter al dracului, dar ştii, lefter.

PROFESORUL: Prin urmare, n-ai vorbit cu Pascu?

ŞEFUL: Eu nu, dar nevastă-mea i-a dat nu ştiu ce să-i cumpere de la Bucureşti, nişte panglici, nişte ace. Că chiar îi ziceam: „Ce te sculaşi, femeie, cu noaptea-n cap, să baţi capul omului?!”

PROFESORUL (*preocupat, uitându-se la ceasul din perete şi pe urmă la al lui*): Numai de n-ar întârzia.

ŞEFUL: Dar de ce? E o chestie importantă?

PROFESORUL (*evaziv*): Da... Vezi...

ŞEFUL: Fac prinsoare că iar e vorba de o carte.

PROFESORUL (*ca şi cum s-ar scuza*): Da...

ŞEFUL (*dojenitor*): Nu te mai laşi de cărţi, dom' profesor.

PROFESORUL: E o carte mai... cum să-ţi spun eu? mai rară, mai deosebită... O comandasem de mult din străinătate... Încă din astă-iarnă. Credeam că nu mai vine, că nu se mai găseşte... Când, ieri dimineaţa mi-a venit înştiinţare de la Bucureşti, de la librari, că a sosit... Şi atunci am rugat pe Pascu...

ŞEFUL: Şi n-ai avut răbdare să ți-o aducă acasă. Venişi la gară, să-i ieşi înainte.

PROFESORUL: O aştept de atâtea luni...

ŞEFUL: Patimă mare cărţile, dom' profesor. Da, da, patimă mare. Nu te mai sature de ele. Uite, chiar azi-noapte, stăteam de vorbă cu judecătorul şi farmacistul. „Băiat bun profesorul – zicea Lascu, farmacistul – dar are un cusur: toată ziua cu nasu-n cărţi.”

PROFESORUL: Exagerează.

ŞEFUL: Ba chiar așa e. Nu te vede omul la cafenea, sau la grădină, sau la bodegă... Să mai iei o țuiculiță. Să mai schimbi o vorbă. Să mai faci un pocheraș...

PROFESORUL: Nu prea am timp.

ŞEFUL: Ei, bravo! Îmi plăcuși. Da' noi cum avem?... Cum zicea și domnișoara Cucu... Dacă într-un târg ca al nostru, noi intelectualii...

PROFESORUL (*s-a uitat din nou, îngrijorat, la ceasul lui, apoi la cel din perete*): Domnule șef! Eu cred că ceasul dumitale stă.

ŞEFUL: Dar de ce?

PROFESORUL: La mine acum e șapte fără paisprezece.

ŞEFUL: Zău?... (*Merge spre ceas, și pe urmă mișcă limba cea mare a orologiului.*) Cum trece vremea, domnule!

PROFESORUL: Mai e mult până vine personalul?

ŞEFUL: Mai e. Întâi trece rapidul.

PROFESORUL: Care rapid?

ŞEFUL: Automotorul.

PROFESORUL: Așa? Atunci... atunci am venit prea devreme. Mai am timp să mă duc și să mă întorc.

ŞEFUL: Dar de ce să te duci? Mai bine stai aici, să vezi cum trece rapidul, că e frumos.

PROFESORUL: Nu, nu, am treabă.

ŞEFUL: E plin de coconet și de domnișori spilcuiți.

Se duc la Sinaia, să joace la ruletă.

PROFESORUL: Las', că mă întorc. Mă-ntorc. (*Iese. Aproape în același timp, pe peron, dinspre stânga, se vede prin fereastră Ichim, magazionerul, cu un cărucior ceferist. Profesorul și Ichim se întâlnesc cam în dreptul ușii. Profesorul dispăre prin stânga, Ichim se oprește în fața ușii, rămasă deschisă.*)

Scena 3

ŞEFUL, ICHIM, ȚĂRANUL (la ghișeu)

ICHIM (*din prag*): Dom' șef! A zis cucoana să-mi dați bani, că se duce la târguit.

ŞEFUL: Cât?

ICHIM: A zis că cinci sute.

ŞEFUL: Cinci sute? (*Deschide un sertar, se uită înăuntru, și pe urmă-l închide.*) Să lase pe mâine, că e zi-ntâi și primim leafa.

ICHIM: A zis c-acuma... că dumneaei se duce în târg și că mâine nu poate, că vine cucoana lu' domnu Lascu în vizită.

ŞEFUL: Ei, drăcie. (*Deschide încă o dată sertarul, se mai uită o dată înăuntru, îl închide la loc.*) Ichim! N-ai tu niște bani mărunți până mâine?

ICHIM: N-am, să trăiți, dom' șef. Că m-ați pus ieri de-am plătit rața... aia de-a călcat-o acceleratul.

ŞEFUL: De, Ichim, ce să-ți fac. Regulamentul. Regulamentul înainte de toate.

ICHIM (*mormăind, mai mult pentru el*): Și barem s-o fi mâncat!

ŞEFUL (*s-a căutat prin buzunare, a mai deschis o dată sertarul și pe urmă, aducându-și aminte, se duce spre fereastră ghișeului, ridică oblonul, scoate capul și strigă*): Ei! Nu e nimeni la bilete? S-a deschis casa. (*Își trage capul înapoi și lasă jos oblonul.*) Ascultă, Ichim, parcă era unul adineauri care voia să cumpere un bilet, ia vezi unde a dispărut. (*În momentul acesta se aud bătăi în fereastră.*) Ba stai, parcă s-a întors. (*Ridică din nou oblonul.*) Ce vrei, omule?

ȚĂRANUL (*introducându-și capul*): Păi să-mi dați un belet.

ȘEFUL: Până unde?

ȚĂRANUL: Până la Jirovăț. Câte parale face?

ȘEFUL: Trei sute optzeci cu clasa treia. Ori vrei a doua?

ȚĂRANUL: Ba m-a ferit Dumnezeu. Cât ziceați?

ȘEFUL: Trei sute optzeci.

ICHIM: Dom' șef, nu ajunge. Cinci sute a zis cucoana.

ȘEFUL: Mai bine să-ți dau un bilet pentru Imoasa. Cinci sute nouă lei. Ce să cauți la Jirovăț?

ȚĂRANUL: Păi am niște opinci de vânzare. Și am un cumătru la Jirovăț de are prăvălie.

ȘEFUL: Da' la Imoasa n-ai niciun cumătru?

ȚĂRANUL: Ba am și acolo, că eu de felul meu...

ȘEFUL (*tăindu-l scurt*): Atunci, să-ți dau pentru Imoasa. (*A și scos un bilet din raftul cu cartoane, îl stampilează la mașină și i-l dă.*) Cinci sute nouă lei.

ȚĂRANUL: Cinci sute nouă? Păi eu aveam treabă la Jirovăț.

ȘEFUL: Nu-i nimic. Te dai jos la Jirovăț, îți faci treburile acolo, și p-ormă a doua zi te urci în tren și mergi mai departe, la Imoasa.

ȚĂRANUL: Da' ce să fac la Imoasa?

ȘEFUL: Nu zici că ai un cumătru?

ȚĂRANUL: Ba am.

ȘEFUL: Atunci, ce mă mai ții de vorbă?! Scoate banii și pleacă sănătos.

ȚĂRANUL (*numărând banii*): Patru sute... Cinci sute... și patru, și șase, și nouă...

ȘEFUL (*a luat banii și aproape instantaneu a lăsat oblonul în jos*): Dă-i cucoanei banii, Ichim.

ICHIM: Am înțeles, dom' șef. (*Iese, își ia căruciorul și dispare pe peron, în dreapta. Se aud bătăi în oblonul ghișeului. Șeful ridică oblonul.*)

ȘEFUL: Ce mai e? Ce mai vrei?

ȚĂRANUL: Da' dac-o fi să plec la Imoasa, trebuie alți bani?

ȘEFUL: Nu. Îl vizezi pe ăsta la gară.

ȚĂRANUL: Aha! Carevasăzică... (*Șeful nu-l mai lasă să termine și trage oblonul.*)

Scena 4

ȘEFUL, DOMNIȘOARA CUCU

Telegraful bate. Șeful urmărește panglica hârtiei.

Prin fereastră se vede trecând pe peron, dinspre stânga, domnișoara Cucu.

ȘEFUL (*bătând în geam*): Săru' mâna, domnișoară Cucu.

DOMNIȘOARA CUCU: Bună ziua, domnu Ispas. (*Trece prin fața ușii, spre dreapta, continuându-și plimbarea pe peron.*)

ȘEFUL (*se ridică de la masă, se apropie de orologiul din perete, mută minutarul la șapte fix*): Cum trece vremea, dom'le! (*Iese pe urmă în prag.*) Cald! Cald al dracului, domnișoară Cucu.

DOMNIȘOARA CUCU: Ba aici, la dumneata, la gară, parcă-i mai răcoare.

ȘEFUL: Aș! Ți se pare. Nici n-ai zice că suntem în mai. S-a înserat, și uite ce zăpușeală. Parc-am fi în iulie.

DOMNIȘOARA CUCU: Dar ce-am auzit, domnule Ispas? Ți-a călcat ieri rapidul un curcan?

ȘEFUL: Cum?

DOMNIȘOARA CUCU: Așa mi-a spus azi-dimineață, la școală, în cancelarie, madam Voinea, de științe naturale. Zicea c-a aflat bărbatu-său de la poștă, că-i spusese dirigintele...

ȘEFUL: Da' de unde, domnișoară Cucu? Mai întâi, n-a fost rapidul. A fost acceleratul. Și pe urmă, nu era curcan. Era rață.